

New Books

Книжнина

„ИЗКУСТВО, ТВОРЧЕСТВО, ВЪЗПИТАНИЕ. МЕЖДУ ЧЕТКАТА И ПЕРОТО“

Сборник с доклади от научен форум, посветен
на 65-годишнината от рождението на проф. д.п.н. Пламен Легкоступ

Доц. д-р Магдалена Стоянова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Сборникът „Изкуство, творчество, възпитание. Между четката и перото“¹ е издаден в рамките на проект, съфинансиран от Програма „Култура“ на Община Велико Търново. Той съдържа статии, доклади и практически приложни идеи, представени по време на кръглата маса, посветена на 65-годишния юбилей на проф. д.п.н. Пламен Легкоступ, дългогодишен преподавател, учен и художник – ректор на ВТУ от 2007 до 2015 г. и декан на ПФ от 1999 до 2007 г. В началото са изведени три поздравителни адреса: от Даниел Панов – кмет на Велико Търново, от Димитър Димитров – ректор на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, от проф. д-р Маринела Михова – декан на ПФ, и от Светослав Косев – декан на ФИИ във ВТУ. В кръглата маса със свои публикации участват общо тридесет и двама преподаватели от водещите университети у нас – Софийския университет, Велико-търновския университет, Пловдивския университет, Шуменския университет, Бургаския университет. Това убедително доказва, че проблемните области, интегрирани в педагогическото, в методическото и в изобразителното присъствие на Пламен Легкоступ, са се превърнали в притегателен център на хабилитирани преподаватели, докторанти и асистенти, споделящи на научния форум приноса на юбиляр в контекста на визията за образованието и неговото усъвършенстване през 21. век.

ИЗКУСТВО ТВОРЧЕСТВО ВЪЗПИТАНИЕ

МЕЖДУ ЧЕТКАТА И ПЕРОТО

Сборник с доклади от научния форум,
посветен на 65 годишнината от рождението на
проф. д.п.н. Пламен Легкоступ

Кои са най-важните отправни точки на тази научноизследователска и художественотворческа атмосфера?

Самият Пламен Легкоступ в началото на своето представяне използва четири събития, обединени в един общ проект – творческа изложба, две научни издания и форума на кръглата маса.

Любен Димитров се позовава на научно-теоретичните, художественотворческите, педагогически и научно-приложни приноси на Пламен Легкоступ, за да представи „Творческата симбиоза на педагога с художника и на академизма с общественика“. Това според него е в основата на преподавателския магнетизъм в магистърските програми, в които проф. Пламен Легкоступ работи – СУ „Св. Кл. Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“, Университета МОНС-Ено – гр. Монс, Белгия, Университета Гренада, Испания, Университета Лийдс, Англия.

В съвместния доклад на Димитър Гюров и Весела Гюрова „Професионалният и творчески принос на проф. д.п.н. Пламен Легкоступ в академичната визия на ВТУ „Св св. Кирил и Методий“ ясно проличава тяхната респектираща връзка и професионалното им сътрудничество в преподавателската и в изследователско-проектната дейност с юбилея. Те акцентират върху създадения от него като декан на ПФ и ректор на ВТУ „демократичен и солидарен дух на атмосфера, в която всеки се чувства достоен за приноса на останалите, възприема се неговата своеобразна изключителност, обвързва се потенциалът на индивидуалността с общностния успех. Тази утвърдена широка гласност на изследователските и на творческите постижения води до високоефективно и добронамерено утвърждаване на екипа и институцията на ВТУ“. Според авторите на цитирания по-горе доклад Пламен Легкоступ се утвърждава като мениджър, който „е компетентен в ръководството на хора, в делегирането на права, в мотивирането на всички членове на екипа за справедливи оценки“. Той инициира дейности, „договорени и осигурени със съпричастност и с приемственост в управлението“, въвежда „иновации в академични комисии“ за израстването на педагогическия екип във факултетите и в Университета.

Пламен Легкоступ участва и като съавтор в рецензирания сборник на тема „Изкуство и творчество в научните търсения при изобразителното изкуство“ заедно с Лучия Малинова и Божидар Ангелов, който отразява работата им по време публикационната им дейност, посветена на същността и спецификата на художествената комуникация в предучилищна и начална училищна възраст при издаването на учебници и учебни помагала за учители, както и на познавателни книжки и учебни пособия за деца/ученици в началния етап. Авторите споделят виждането, че те „обективират интегративните връзки между анализираните феномени и което е по-важно, да се диференцират педагогическите им аспекти“.

В своя доклад „Пресечните точки между молива, научаването и творчеството“ Мария Баева доказва значението на връзката за „комплексното взаимодействие на детето с изкуството в творчеството“, „познавателните параметри на изобразителността“, „диагностичните характеристики на изобразителната дейност“, „методическите принципи и техники“, „социализиращите фактори на изобразителното изкуство“ с присъщите за юбиларя приноси моменти в публикационната му дейност в годините на утвърждаването му като преподавател и изследовател.

Яна Мерджанова интерпретира темата „Образование за уникална идентичност като автентичен културен модел“. Разглежда „глобалното общество в мултикултурната идентичност“, „автентичните културни модели като образователен ресурс в подкрепа на родово-личностната идентичност и компетентност“. В този контекст коментира същността на „Родовия коледен късметен календар“ и отправени на форума пожелания към юбиларя за обвързване на „багрите, думите и звуците“ с „океана“, откъдето да бъдат извадени.

Любослава Пенева обвързва в доклада „Развитие на фините двигателни умения в ранното детство – предпоставка за развитие на творчески заложби“ определената положителна нагласа с игровия контекст и със специфичния характер на индивидуалните изобразителни възможности на детето.

Радослав Пенев анализира интеграции в темата „Детската рисунка – проективен метод за изследване на фамилените интеракции“ интерпретации на „кинетични рисунки“ и цветовете нюанси за ориентирането във взаимоотношенията в семейството.

Докладът на Сийка Чавдарова-Костова „Естетическото възпитание в края на първата четвърт на XIX век – реалност или утопия“ се фокусира върху „специфичността и парцелирането, характеризиращи определена област на естетическото възпитание – независимо дали става дума за музика, изобразително изкуство, литература, артистично изкуство – театър, опера, кино, или друго“. Това тя обвързва с естетическата възпитаност.

Маргарита Терзиева представя изложение по темата „Непознат художник толстоист на българска земя“, като излага автобиографични и творчески прояви на Иван Бодянский като следи от българска семейна колекция.

Кратки справки за дейността на разградските художници преди 1944 г. споделя Пламен Иванов в своята едноименна публикация, а Благомир Папазов диференцира „изобразителността“ и „изразителността“ по значение в теорията и практиката на изобразителните изкуства в доклада си „За детската художествена изразителност при изобразителната дейност“.

Според Рени Христова-Коцева „Пламен Легкоступ създава собствена оригинална методика за възпитание чрез изкуството, базираща се на интегративните връзки с другите изкуства и между видовете изобразителни изкуства, както между изобразителното изкуство и творчеството“. В доклада си „Ин-

тегративни връзки – творчество и изобразително изкуство – в трудовете на проф. д.п.н. Пламен Легкоступ“ тя доказва „връзката между познавателното и творческото развитие“.

Петя Конакчиева излага пространен и задълбочен анализ на „системата от научни основания в подкрепа на синергетичния потенциал на природата и изкуството за актуализиране на аксиологичния аспект на предучилищното екологично образование“. В темата „Образователен потенциал на природата и изкуството в креативното пространство на детството“ тя защитава позиция за необходимостта от колаборация между природата и изкуството и изказва „благодарност за примерите на „пламенеене“ в екипната споделеност и лидерска отговорност“.

Пенка Кънева дискутира идеи в „Изобразителното изкуство и ранното обучение по английски език като чужд“ за потенциала на оптимизирането на потенциала на процеса на изучаване на английски език в началния етап чрез „включване на творби на изобразителното изкуство и изобразителни дейности“.

Светослав Косев обосновава изкуствения интелект (AI) и неговите функции като полезни за генерирането на визуален продукт със сполучлив естетически ефект в своето изложение „Етични норми при използването на изкуствен интелект (AI) за генериране на изображения“. Авторът изразява надежда за търсене на етични начини за приспособяването и съжителството с изкуствения интелект.

„За четката и перото. Дуел или дует?(Щрихи на Пламен Легкоступ)“ е заглавието на Владимир Аврамов. В публикацията той защитава виждането си, че юбиларят прави „искрено изкуство“, което свързва с „едно от значенията на думата „художественост“ – да възпитава естетика, но и в етика и хуманизъм...“.

Пенка Костова предлага акцент върху прилагането на компетентностния подход и значимото повишаване качеството на образователния процес. Нейният доклад „Теоретични аспекти на развитието на управленска компетентност на съвременния образователен мениджър“ представя анализ на характеристиките в професионалния му профил във връзка с човешките ресурси и организацията, като цяло.

В „Овлабяването на четката – поезията на китайското писмо“ Полина Цончева обосновава връзката между калиграфията, поезията и живописата. Овлабяването на четката тя определя като „вид духовно пътешествие“, а вижда „китайската естетика“ като „изкуството да се живее“.

„Многоликият... Експертът проф. д.п.н. Пламен Легкоступ“ е темата на Илиана Петкова, в която тя споделя факти от съвместната им седемгодишна дейност в СНС по педагогика към ВАК в ролята му на експерт, отнасящ се с уважение и градивна критика към членовете на Съвета и на педагозите в страната.

Весела Белчева се присъединява с темата „Лингводидактичен потенциал на илюстрацията, или когато изкуството „говори“ на своя език в чуждоезиковото обучение“ към проблемите за ранночуждоезиковото обучение в сборника и връзката им с изкуството. Тя се фокусира върху необходимостта от адаптирането на визуалните форми съобразно „спецификата на чуждоезиковото обучение“ и „за развитието на ключовите компетентности“.

В съавторство Анастасия Тонкова, Велина Сталева и Даниел Иванов представят доклад на тема „Витражната творба като колективна творческа дейност и нейната социална функция в образователната среда“. В нея се изразява „благодарност към Пламен Легкоступ за професионалното му отношение, колегиалната подкрепа и естетическото разбиране, с които той допринася към дейността на катедра „Стенопис“ във ВТУ“ и издигането на „авторитета на стенно-монументалните изкуства като част от образователната академична среда на старопрестолния град Велико Търново“.

Докладът „Книгата „Българският модел“ – един художествен експеримент на писателя Станислав Стратиев и художника Анри Кулев“ на Илияна Димитрова утвърждава техния „тесен словесно-графичен диалог“. Според нея „образният план в книгите „интерпретират текста“, а „думите „илюстрират“ рисунките“, „съчетаващи несъчетаемите“ останки от българското, разказано със средствата на гротеската и абсурда“.

„Проф. д.п.н. Пламен Легкоступ за изкуството като универсално средства за формиране на личността“ е темата на Красимира Петрова, в която тя, цитирайки Пламен Легкоступ, изтъква приноса му за: установяването на „първите критерии за художествено-естетическата оценка на някои достъпни произведения на живописиста, графиката, скулптурата, народното творчество; изграждането на първите елементи на художествено-естетическия вкус; възпитаване на качества, необходими за бъдещата творческа личност“.

Деляна Чуховска извежда в доклада си „Изкуство, символика и комуникация в педагогическата концепция на Реджио Емилия“ фокуса на образованието от учителя към обучаемите и насърчаването на педагозите за „проектирането на образователно пространство, което не поставя ограничения“, а задава „хоризонт за прояви на креативност“. Според авторката педагогиката на Реджио Емилия може да се разглежда като „алтернативен педагогически подход“ от гледна точка на системата на предучилищното образование в България.

Темата „Цветознание за деца: методически подход за предучилищна възраст“ на доклада на Гергана Аврамова-Тодорова интерпретира „виждането на П. Легкоступ за художественото въздействие върху „изобразителните изяви на децата, чрез които те отразяват своите впечатления и отношение към действителността“. Това тя определя като предизвикателство за прилагането на нови подходи в образователния процес на изобразителното изкуство.

Борислава Иванова поставя ролята на изкуството в доклада си „Дигиталното изкуство – инструмент за развитие на творческото мислене в предучилищното детство“ като фундаментално явление, което стимулира творческия процес на децата. Тя акцентира върху „същността на мултимедийните ресурси като ключов инструмент за визуално и аудиално стимулиране на творческото мислене у децата“.

Галина Николова извежда в доклада си на тема „Усъвършенстване на изобразителните умения чрез пленерно рисуване в предучилищна възраст“ основни цели и задачи на пленерното рисуване, които благоприятстват усъвършенстването на изобразителните умения на децата. Тяхното постигане води до „предпоставки за присъствие на художествената изразителност в детските творби“.

Възможностите за използването на разнообразни дейности за правилното развитие на речта чрез изобразителното изкуство се проучват от Йоанна Цанева

В доклада ѝ на тема „Ролята на изобразителното изкуство за речевото развитие на децата от предучилищна възраст в научноизследователското поле на проф. д.н. Пламен Легкоступ“. Тя прави извода, че те са „отправна гледна точка за разработването на логопедични методи, стимулиращи изказа и водещи до усъвършенстването на говора“.

Докладът на тема „Опитът на танцовото училище „Денс Стейшън“ за естетическото развитие на деца и младежи“ на Ралица Мерджанова-Стефанова представя изследователски търсения и методически разработки за танцовия учител. Танцовото училище „Денс Стейшън“ се извежда като „организация, която е насочила усилията си към предлагането на качествено танцово обучение“ и „създаването на среда“ за цялостното развитие на личността. Разработените ресурси са „синтези между различни видове изкуство“ и „избор на творчески път от подрастващите“.

Светлана Живкова-Гостилова разглежда творбите на декоративно-приложните изкуства, народното творчество и народните занаяти като неповторимо богатство от въздействащи стилизирани образи, които способстват за активизиране процесите на творчески труд, въображение, мислене у малките деца и ученици. В доклада „Декоративно-приложните дейности в обучението по изобразително изкуство – формиране на знания и умения за учениците (3. – 4. клас)“ тя анализира функциите на декоративно-приложното изкуство и формите на работа в декоративната дейност.

Посочените примери от докладите от сборника, посветен на 65-годишния юбилей на Пламен Легкоступ, доказват убедително как неговият академичен и професионален дух стимулира изключително полезни търсения в областта на научното и художествено-творческото поприще на неговите съмишленици и колеги. Всички те с признателност и респект отразяват заслугите му на пре-

подавател, художник, мениджър и общественик, осмислящи сътрудничеството и взаимната подкрепа при доказването на компетентности в образованието и културата. Този техен емпатиен отклик към присъствието му потвърждава духа на прогресивни и значими за българското образователно пространство тенденции. Защото обединяването в търсенето на достойни и компетентни иновации не може да бъде нелегитимно, а напротив – то е синтез от качества на личности в признаването на силните им страни като резултат за прогрес и виталност.

ЛИТЕРАТУРА

ГЮРОВА, В.; ХРИСТОВА-КОЦЕВА, Р., (съставители). 2024. *Изкуство, творчество, възпитание. Между четката и перото. Сборник с доклади от научния форум, посветен на 65-годишнината от рождението на проф. д-н Пламен Легкоступ (4 – 5 април, 2024)*. Велико Търново: Фабер. ISBN 978-619-00-1756-1.

REFERENCES

GYUROVA, V.; HRISTOVA-KOTSEVA, R., 2024. *Art, creativity, education. Between the brush and the pen. Collection of reports from the scientific forum dedicated to the 65th anniversary of the birth of Prof. Plamen Legkostup, Doctor of Science (April 4 – 5, 2024)*. Veliko Tarnovo: Faber, ISBN 978-619-00-1756-1.

“ART, CREATIVITY, EDUCATION. BETWEEN THE BRUSH AND THE FEATHER” Collection of Reports from the Scientific Forum Dedicated to the 65th Anniversary of the Birth of prof. Plamen Legkostup, DSc.

✉ **Dr. Magdalena Stoyanova, Assoc. Prof.**

ORCID iD: 0000-0001-8645-0798

WoS Researcher ID: ABT-6099-2022

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: m.stoianova@fppse.uni-sofia.bg